

MESTSKÝ ÚRAD V ŽILINE

Materiál na rokovanie pre
Mestské zastupiteľstvo v Žiline

Číslo materiálu: _____/2022

K bodu programu

INFORMATÍVNA SPRÁVA „MOŽNÉ RIEŠENIA VYBUDOVANIA EKOLOGICKÉHO CINTORÍNA V ŽILINE“

Materiál obsahuje:

1. Návrh na uznesenie
2. Dôvodová správa
3. Materiál

Materiál prerokovaný:

Komisia územného plánovania a výstavby
Komisia životného prostredia

Predkladá:

Ing. Michal Berger
prednosta mestského úradu

Zodpovedný za vypracovanie:

Ing. Michal Berger
prednosta mestského úradu

Žilina, 20.06.2022

NÁVRH NA UZNESENIE

Uznesenie č. __/2022

Mestské zastupiteľstvo v Žiline

I. berie na vedomie

- *Informatívnu správu plnenia schváleného uznesenia č. 88/2022 „MOŽNÉ RIEŠENIA VYBUDOVANIA EKOLOGICKÉHO CINTORÍNA V ŽILINE“, ktorej cieľom je informovať o možnostiach vybudovania ekologického cintorína na Novom cintoríne na Hájiku*

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Dôvodová správa je súčasťou tohoto materiálu.

Vyjadrenia z komisií, v ktorých bol materiál prerokovaný.

Vyjadrenie z komisie územného plánovania a výstavby: „Komisia **odporúča** Mestskému zastupiteľstvu v Žiline na jeho najbližšom zasadnutí zobrať na vedomie predložený materiál.“

Vyjadrenie z komisie životného prostredia, hlasovanie *per rollam*: „Komisia životného prostredia odporúča Mestskému zastupiteľstvu v Žiline na jeho najbližšom zasadnutí zobrať na vedomie predložený materiál.“

MATERIÁL

Dôvodová správa a samotný materiál nasleduje na novej strane.

MESTO ŽILINA

INFORMATÍVNA SPRÁVA

MOŽNÉ RIEŠENIA VYBUDOVANIA EKOLOGICKÉHO CINTORÍNA V ŽILINE

Na základe prijatého uznesenia č. 88/2022 na mestskom zastupiteľstve zo dňa 25.04.2022, predkladáme návrh možností pre vybudovanie ekologického cintorína v meste Žilina. V zmysle textácie schváleného uznesenia bola schválená požiadavka na:

- *predloženie možných riešení vybudovania prvého ekologického cintorína v Žiline v zmysle technických možností, finančných kalkulácií a potencionálnych lokalít vhodných na tento zámer*
- *preverenie možností vybudovania prírodného ekologického cintorína na Novom cintoríne na Hájiku*

V zmysle dôvodovej správy k materiálu, ktorá predchádzala schválenému uzneseniu, ako aj odporúčaní predkladateľov dôvodovej správy, bolo zorganizované stretnutie so zástupcami občianskeho združenia Živica (projekt Funebra), organizáciou zabezpečujúcou správu cintorínov v meste Žilina (ŽILBYT, s.r.o.), zástupcami Útvaru hlavného architekta, ako aj zástupcami odborov mestského úradu (Odbor správy verejného priestranstva a životného prostredia, Odbor riadenia projektov a investícií). Zároveň bola uskutočnená obhliadka priamo v teréne na Novom cintoríne v Žiline. Jednotlivé výstupy uvádzame dole v texte.

Z pohľadu názvoslovnia bolo odporučené (OZ) užívanie pomenovania „prírodný cintorín“ namiesto „ekologický cintorín“. Ďalej v texte preto bude používaný tento termín.

A. PODMIENKY A ODPORÚČANIA PRE ZRIADENIE

Podmienky zriadenia prírodného cintorína sú uvedené podľa odporúčaní občianskeho združenia Živica:

1. Odporúčania a očakávania od vytvorenia prírodného cintorína

- Ekologické pochovávanie v prírode (ukladanie urien z rozložiteľných materiálov priamo do zeme)
- Minimalizovanie odpadu (na niektorých existujúcich miestach sa neodporúča nosiť kvety, pálenie sviečok na vyhradenom mieste – plávajúce na vode)
- Využívanie ekologických produktov (rozložiteľné a ekologické materiály)
- Realizovanie kostrového aj urnového pochovávania súčasne
- Miesto na uloženie pozostatkov pri urnovom pochovávaní sa môže použiť opakovane (cca po 5 rokoch)
- Odporúčanie realizovania jedného, prípadne dvoch pohrebov denne z dôvodu zabezpečenia časového komfortu pre pozostalých pri rozlúčke
- Pozostalí môžu realizovať ukladanie urien do zeme samostatne, alebo za prítomnosti obradníčky/obradníka
- Otázne označovanie pochovaných tabuľkami samostatne (na niektorých miestach sa nerealizuje, prípadne sú mená pochovaných uvedené na jednom mieste, alebo len na kameňoch s minimalizovaním informácií)
- Okrem agendy pochovávania a obradov je odporúčané v rámci priestoru realizovať aj iné aktivity (plochy s prírode-blízkym manažmentom, chov včiel a pod.)

2. Výber lokality a technické požiadavky

- Vhodné je umiestniť prírodný cintorín v blízkosti plánovaného alebo existujúceho cintorína. Výhodou je efektívna logistika, príbuznosť činností, ako aj identická charakteristika územia v zmysle územného plánu obce. Odporúčanie je oddeliť konvenčný cintorín od prírodného (priestorovo, zeleňou, terénne úpravy a pod.). V niektorých zahraničných mestách je podobné miesto lokalizované aj mimo konvenčného cintorína.
- Odporúčaná plocha pre prírodný cintorín je **0,5 – 2,0 ha** (projekt Zvolen na ploche cca 1 000 m², projekt Košice na ploche cca 8 000 m²)
- Potreba spracovania architektonickej štúdie a z nej vychádzajúcej projektovej dokumentácie
- Rozdelenie priestoru pre ukladanie pozostatkov (zohľadnenie kostrového a urnového pochovávaní), komunikačný priestor, oddych (vrátane mobiliáru) a prípadne iné aktivity
- Vytvorenie jedného obradného miesta ako priestor pre posledné rozlúčky v exteriéri (kamenné objekty s vodnou hladinou pre plávajúce sviečky)
- Vhodné je zabezpečiť napojenie na vodovod, elektrickú energiu (osvetlenie a kamerový systém)

3. Legislatívne požiadavky

- Uvedený ekologický spôsob pochovávaní rešpektuje Zákon o pohrebníctve č. 131/2010 Z.
- Odporúča sa úprava VZN obce (ponúknutá pomoc zo strany občianskeho združenia)
- Pri návrhu zohľadňovať strategické dokumenty mesta (územný plán a pod.)

4. Finančná a časová náročnosť

- náročnosť je závislá od:
 - výberu a pripravenosti územia
 - veľkosti a charakteru vybraného územia
 - spracovania technického návrhu vrátane potrebnej technickej dokumentácie a povolenia na realizáciu
 - samotnej realizácie potrebných úprav
- ako príklad boli uvedené projekty (zo strany OZ Živica)
 - mesto Košice, projekt Les spomienok (realizácia potrebných úprav cca 70 000 €)
 - mesto Zvolen, projekt Záhrada spomienok (väčšia časť realizovaná OZ a externými finančnými zdrojmi - Nadácia Ekopolis vo výške cca 5 000 €)
 - v súčasnosti sa pripravujú ďalšie projekty v Leviciach, Rohožníku, Cíferi, Trnave, Šamoríne. Zahraničné zrealizované projekty: Praha – Les spomínek, Brno – Údolí spomínek

5. Odporúčaný postup

- a) Závazný výber miesta na zriadenie prírodného cintorína
- b) Zadanie a spracovanie štúdie (predpoklad 3 – 4 mesiace), vrátane výberu dodávateľa so zmluvnými záväzkami v prípade externého spracovateľa
- c) Zadanie a spracovanie projekčného riešenia vrátane povolenia na realizáciu úprav, vrátane výberu projektanta so zmluvnými záväzkami
- d) Úprava VZN, začlenenie do celkového systému pochovávaní mesta
- e) Realizácia potrebných úprav pod dohľadom autorského dozoru (supervízia)
- f) Nastavenie prevádzky miesta (konceptia a princípy pochovávaní, stratégia nakladania s odpadom, dodržiavanie ekologických princípov a pod.)
- g) Výber správcu prírodného cintorína

B. MOŽNOSTI MESTA ŽILINA PRE ZRIADENIE

1. Návrh miesta

Pri výbere a návrhu lokality sme vychádzali z:

- Podmienok a odporúčaní uvedených v bode A
- Priestorových možností mesta Žilina na existujúcich cintorínoch

PČ	LOKALITA	PLOCHA (m ²)	VOĽNÉ (m ²)	VLASTN.
1	Bánová	13 000	8 000	nevyp.
2	Bôrik	2 583	1 700	mesto
3	Brodno	7 170	2 600	nevyp.
4	Budatín	11 000	1 000	mesto
5	Bytčica – evanj.	4 000	1 800	nevyp.
6	Bytčica – kat.	5 000	x	mesto
7	Mojšová Lúčka	3 800	750	mesto
8	Nový cintorín	196 741	161 741	mesto
9	Považský Chlmec	9 500	2 200	mesto
10	Starý cintorín	32 600	x	mesto
11	Strážov	5 400	100	mesto
12	Trnové	10 200	3 000	mesto
13	Vranie	2 500	240	mesto
14	Zádubnie	2 750	420	mesto
15	Zástranie	5 700	2 100	nevyp.
16	Závodie	10 100	x	mesto
17	Žilinská Lehota	2 120	3080*	mesto

Pozn: * prikúpený pozemok vedľa cintorína

- Odporúčaní Útvary hlavného architekta
 - Ako najvhodnejšie riešenie bol **navrhnutý priestor na Novom cintoríne**, kde je dostatočný priestor na umiestnenie, vhodné prostredie, dobrá dostupnosť v rámci mesta. S priestorom sa stotožnil aj zástupca občianskeho združenia Živica
 - V rámci preverovaných lokalít bol odmietnutý vojenský cintorín v meste, v časti Bôrik. Toto miesto odporúčalo aj OZ Živica

2. Nový cintorín

- Umiestnenie: k.ú. Závodie (874876), obec Žilina, parcelné číslo 2110/2
- Vlastník mesto Žilina
- Potenciál:
 - *Veľká plocha pre výber najvhodnejšieho miesta pre prírodný cintorín*
 - *Vhodnosť prostredia (blízko Hradisko, prírodné prostredie)*
 - *Dobrá dostupnosť v rámci mesta*

- Riziká:
 - *Potreba návrhu celkového využitia priestoru cintorína = urbanisticko-krajinárska štúdiá využitia nie len pre prírodný cintorín:*
 - *vstupy do cintorína (alternatívny peší prístup z Pietnej ulice, prípadne iný vstup z hornej časti)*
 - *pokračovanie priestoru pre klasické pochovávanie*
 - *priestor pre obradnú sieň so zázemím pre celý cintorín (momentálne Mesto nemá vlastnú obradnú sieň a ani zázemie pre údržbu cintorína)*
 - *komunikácie (pešie, pre pohrebné vozy) a siete*
 - *zvierací cintorín*
 - *Chýbajúca pôvodná technická dokumentácia*
 - *Nedostatočná infraštruktúra v rámci celej plochy cintorína*
 - *Potreba zásadnejších opráv v rámci existujúcich objektov (schodisko, chodníky, osvetlenie a pod.)*
 - *Divá zver*
 - *Časové hľadisko zriadenia vzhľadom k hore uvedeným rizikám*

3. Návrh ďalšieho postupu – Nový cintorín

- a) Potvrdenie návrhu priestoru pre prírodný cintorín
- b) Spracovanie a odsúhlasenie celkovej urbanisticko-krajinárskej štúdie využitia Nového cintorína, vrátane určenia priestoru pre prírodný cintorín
- c) Spracovanie detailnejšej štúdie prírodného cintorína, súčasťou môže byť aj projekčné riešenie
- d) Projektová dokumentácia pre celý Nový cintorín, v prípade priority prírodného cintorína len pre túto časť
- e) Zabezpečenie povolenia pre realizáciu prác (podľa rozsahu)
- f) Úprava a schválenie príslušného VZN mesta so zohľadnením prevádzky prírodného cintorína
- g) Nastavenie systému správy a prevádzky prírodného cintorína
- h) Realizácia prác vybraným dodávateľom (otázne riešenie celého priestoru, alebo len časti prírodného cintorína)
- i) Prevádzka prírodného cintorína